

tilfælde, hvor et sådant hus takseredes under ét med en eller flere sammenhængende boder, bygget til udlejning. I teksten til kortet s. 147 gives en uheldig vurdering af dette kort; det anføres, at det er J. F. Weckers kort fra 1774, og at det af hans danske bykort skulle være et af dem, der har selvstændig værdi, idet det ikke bygger på andre kendte kort. Men – det gengivne kort er tydeligvis en omtegning af H. H. Scheels kort fra 1726 (der eksempelvis er gengivet i Hugo Matthiessen, Otto Smith og Victor Hermansen: Ribe bys historie 1660-1730, 1929, s. 249).

Dette er dog kun småting i Ingrid Nielsens store, velgennemarbejdede og engagerede billede af det middelalderlige Ribe, et billede, der for læseren på mange måder bliver konkret og klart takket være det store antal meget over-skuelige kort og kortskitser. Fire bilag med fortegnelser over gadenavne, grunde med målangivelser, boder og stenhusse giver stof til videre arbejde, og ved dette har man god nytte af det afsluttende detaljerede sted- og sagregister.

Ole Degn

Jørgen Burchardt: *Provinsindustri. Arbejdspladser på Fåborg-egnen de sidste 100 år.* (Faaborg Byhistoriske Arkiv. Faaborg Kulturhistoriske Museer, 1984). 119,- kr.

Bag titlen ligger ikke, som man måske kunne forvente, en beskrivelse af den danske provinsindustri. Det er derimod en by i provinsen, nemlig Fåborg – og dens omegn – det drejer sig om.

Forfatteren har tidligere beskæftiget sig med industrihistorien. I 1982 skrev han det første bind, »Fabrik«, i SiD's serie om Arbejdsmandens Historie, og han har endvidere været med til at for-danske Sven Lindquists provokerende bog *Grav hvor du står*. Så det er ganske naturligt, at Burchardt selv har fået lyst

til at grave lidt i Fåborgs industrihistorie.

I indledningen beklager han den korte tid, der har været til udarbejdelsen. Bogens beskrivelser kan derfor kun give rammen for industriarbejdernes tilværelse på arbejdspladserne. De enkelte arbejdspladser mere udførlige historie må så komme senere.

Bogen indledes med en kort generel indledning om Fåborg og industrialiseringen på egnen. Det er naturligvis svært at få nedfældet et så stort emne på 20 sider, men det lykkes ganske godt. Derefter følger bogens hovedafsnit, beskrivelsen af de enkelte virksomheder, hvor man bliver ført grundigt rundt i Fåborg. Blot får man ikke de mange mindre virksomheder, der ligger på grænsen mellem industri og håndværk, med. Men det er denne bog jo ikke ene om.

Med titlen og i teksten lægger forfatteren op til, at Fåborgområdet viser et typisk industrialiseringsforløb i et dansk provinsområde. På mange områder er det naturligvis rigtigt, men det ses af virksomhedssammensætningen, at den nemme adgang til en række råvarer som træ og frugt har virket fremmede for en række specielle virksomheder. For frugtens vedkommende gælder det bl.a. vin-fremstilling.

Bogen er velillustreret med historiske og nutidige fotografier. Får man ikke i teksten et fuldstændigt billede af arbejdsforholdene, kommer de frem her. Man fornemmer de trange og farlige forhold, der arbejdedes under på maskinfabrikken, følger arbejdsgangen på et traskib på et værft etc. Dertil reklamebilleder og etiketter, der viser et andet billede, nemlig hvordan virksomhederne gerne ville opfattes udadtil.

Der afsluttes med nogle mindre afsnit: »Hvorfor udviklingen« »Teori om udviklingen« og »Fremtiden«. Det sidste er det som bekendt svært at spå om, og det er da heller ikke nogen særlig

troværdig eller blot fantasifuld version af fremtiden, der her toner frem. Derimod har man god brug for det sidste afsnit om historiens bevaring, mundende ud i en lokal bevaringsplan for industrihistorien. Det kan ikke siges for tit, at der er brug for at være mere opmærksom på vore industriminder, der alt for ofte nedlægges af bulldozere.

Alt i alt er det en god bog, udsøgt illustreret og fremstillet i et indbydende lay-out. Den er en udmærket model for, hvordan formidling af industrihistorie kan gribes an, og efterfølgere er yderst velkomne.

Carl Erik Andresen

Jørgen Slettebo (red.): *Sommerglæder*. (Dansk kulturhistorisk Museumsforening, 1985). 288 s., 215,- kr.

Bogen er et festskrift til Peter Seeberg og indgår som 1985-årbogen i serien »Arv og eje«. Emnet er et godt bidrag til karakteristik af et markant indslag i det sociale liv i årtierne umiddelbart før og efter år 1900. Ydermere rummer den velskrevne og gennemtænkte bidrag, og der er mange og gode illustrationer. Emnet er først og fremmest den københavnske overklassers feriemønster, koncentreret om den tid, hvor det blev moderne at ligge på landet i områderne nord for København.

Ud over det københavnske borgerskab i Hornbæk og andre steder er der lidt om Køgebugt-området og om Anholt. Et større afsnit behandler Vesterhavssøerne (Før, Sild, Rømø, Fanø), der tidligt var et ferieområde, men falder lidt uden for bogens øvrige emner – om Fanø kunne der nok have været skrevet noget mere, da det netop er københavnere, der er bogens personer.

Emnerne i de centrale afsnit er: landligere til leje hos de lokale beboere, i egen sommerbolig og badhotellerne samt forholdet mellem sommergæster-

ne og lokalbefolkningen. Det er ikke egentlig nyt, der bringes; alle emnerne er tidligere dokumenteret spredt i erindringer, årbøger og skønlitteratur. Her samles stoffet, systematiseres og tolkes, og det gøres på en sådan måde, at man fristes til at sige, at så har vi denne side af tilværelsen bragt i orden. Det samme gælder billederne, der også i rigeligt mål viser emnets facetter, så rigeligt, at det kan virke stereotyp.

Den meget dækkende titel må dog ikke forlede til at tro, at dermed er det danske folks sommerglæder udtømt. Der var også rundt i provinsbyerne et markant specielt sommerliv (Peter Seeberg har selv i en kort optakt givet et meget træffende billede af en tur til stranden i 1932).

Vi mangler de sommerglæder, der karakteriseres af sommerpavilloner, bådesejls, lystsejls, tennisbaner, feriebesøg for blot at nævne enkelte momenter. Der mangler også længere tilbageblik (Eventyr på fodrejsen o.lign.) og 30'ernes koncentrerede sommerhusbyggeri.

Konklusion: bogen er ikke alene vellykket i sig selv, men den kan også inspirere til nye og andre bidrag til belysning af dansk sommerliv.

Vagn Dybdahl

Niels-Knud Liebgott: *Elfenben – Fra Danmarks Middelalder*. (Nationalmuseet, 1985), 87 s., ill., 75,- kr.

Med denne bog fortsættes rækken af emnebøger, som Nationalmuseet udsender om middelalderafdelingen. De små bøger er tænkt som en introduktion til samlingerne, og bør som sådan kunne læses af alle, også læsere uden forudsætninger indenfor området.

Det fremgår af den kulturhistoriske redegørelse, at samlingen ikke blot består af elfenbensgenstande, sådan som titlen lover, men også af udskæringer i narhval- og hvalrostand, idet Danmark